

Den skandinaviske Livsforsikringskommissions Lovudkast. *)

Af

Overretssagfører Ch. Skibsted.

Under denne Overskrift har Dr. phil. Carl Burrau i dette Tidsskrifts 6te Hefte for 1901 givet en kort Karakteristik af ovennævnte Lovforslag og en Kritik af nogle af dets Bestemmelser, som konkluderer derhen, at, om end nogle af disse Bestemmelser burde ændres, foretrækker han dog at faa Loven, som Udkastet foreslaar den, fremfor ingen Lov, hvorfor Ændringerne bør opgives, i Fald de paa nogen Maade sætte selve Loven i Fare. Ihvorvel jeg har den modsatte Opfattelse: hellere ingen Lov end denne Lov og ønsker her at begrunde denne Opfattelse, og ihvorvel jeg vilde staa paa samme Standpunkt, selv om Talen var ikke om Lovudkastet, som det foreligger, men om et Udkast, der var ændret efter Dr. Burraus Ønsker, vil det dog maaske ikke være ganske unyttigt, at jeg ser lidt paa den ærede Forfatters Anker imod Udkastet og de Midler til deres Afhjælpning, som han

*) Denne Artikel, der er tilsendt Red. i Januar Maaned, kunde, af Mangel paa Plads, ikke optages i Jan.—Febr. Heftet.

Den skandinaviske Livsforsikringskommissions Lovudkast. *)

Af

Overretssagfører Ch. Skibsted.

Under denne Overskrift har Dr. phil. Carl Burrau i dette Tidsskrifts 6te Hefte for 1901 givet en kort Karakteristik af ovennævnte Lovforslag og en Kritik af nogle af dets Bestemmelser, som konkluderer derhen, at, om end nogle af disse Bestemmelser burde ændres, foretrækker han dog at faa Loven, som Udkastet foreslaar den, fremfor ingen Lov, hvorfor Ændringerne bør opgives, i Fald de paa nogen Maade sætte selve Loven i Fare. Ihvorvel jeg har den modsatte Opfattelse: hellere ingen Lov end denne Lov og ønsker her at begrunde denne Opfattelse, og ihvorvel jeg vilde staa paa samme Standpunkt, selv om Talen var ikke om Lovudkastet, som det foreligger, men om et Udkast, der var ændret efter Dr. Burraus Ønsker, vil det dog maaske ikke være ganske unyttigt, at jeg ser lidt paa den ærede Forfatters Anker imod Udkastet og de Midler til deres Afhjælpning, som han

*) Denne Artikel, der er tilsendt Red. i Januar Maaned, kunde, af Mangel paa Plads, ikke optages i Jan.—Febr. Heftet.

foreslaar. Dermed skal jeg da begynde, forsaavidt det kan gøres uden særligt tekniske Undersøgelser.

Under Nr. 1 anker Forfatteren over, at Lovudkastet krænker velerhvervede Rettigheder. Det gør det ganske vist i én Henseende saa groft, at det vilde føre til uløselig Konflikt, i Fald Udkastet uændret blev til Lov. Jeg sigter herved til Reglen om, at et Selskab ikke maa uddele Bonus, før end alle dets Organisations-, Stiftelses- og Anskaffelsesomkostninger ere afskrevne. Thi en Mængde Forsikringer ere tegnede — ikke som Forf. siger med bestemt Forventning hos de Forsikrede om — men med udtrykkeligt udtalt Ret for de Forsikrede til Bonus efter Selskabets Regler ved Tegningen, og denne Ret krænkes paa det groveste ved Lovudkastets Forskrifter paa dette Punkt. Men denne Krænkelse vilde ikke formindskes ved Forfatterens Forslag, thi det gaar ud paa at ombytte Udkastets Regler med nogle andre Regler, der heller ikke have været til, da de paagældende Forsikringer tegnede.

Mig støder det derimod ikke, at Udkastet nødvendiggor Indbetaling paa Aktiekapital, thi det er nu engang noget, man maa være forberedt paa, naar man tegner Aktier, at man af Eventualiteter kan blive tvungen til at indbetale mere paa dem, end man har tænkt sig, og en Lovbestemmelse er en af de mindst sørgelige af de Eventualiteter, som kunne virke i denne Retning.

Ej heller lægger jeg Vægt paa, hvad Forfatteren anfører om Pengeanbringelsen, saasom jeg ikke kan tro, at noget Selskab faktisk har sine Penge anbragte mod ringere Sikkerhed end den, Lovudkastet fordrer. Men under alle Omstændigheder hjælper den foreslaaede Ændring ikke, forsaavidt den gaar ud paa, at der ved

Lovens Ikrafttræden skal finde en Omvurdering Sted af Selskabets Panter. Ere Pengene anbragte efter Taksation, har man denne at gaa efter — den afficeres jo ikke af Loven — og ere de anbragte uden saadan, tvinge Lovens øvrige Bestemmelser en Taksation frem. Endnu mindre ser jeg Nyttens af at lade Loven kræve fremtidig Omvurdering af Panterne hvert femte Aar: det vil gøre det vanskeligt at faa Laansøgere, og med at bøde paa Lovens tilbagevirkende Kraft har det jo intet at bestille.

At dernæst Lovudkastets Bestemmelser om Amortisation af Anskaffelsesomkostninger ere uheldige, skal jeg ikke modsige; men vil man, som Forfatteren foreslaar under Nr. 2, overlade Forsikringsraadet at fastsætte dem, kan man ganske lade dem uomtalte i Loven, thi efter Udkastet kan Forsikringsraadet gøre, hvad somhelst det vil, altsaa ogsaa dette. Og vil man fastsætte, at hvad der ikke maa opføres som Aktiv for fornøden Formue, maa opføres som Aktiv for Garanternes Indbetaling, kan man ogsaa tie derom, thi for Lovudkastet kan man anbringe Garanternes Indbetaling, som man vil.

Den Metode, Forfatteren anbefaler som maaske endnu mere rationel, om end lidt besværligere, er for det første, saavidt jeg ser, ret besværlig og upraktisk, men dernæst er den lige saa lidt rationel som alt det andet, fordi ogsaa den opfører som Aktiv Tillæg, om hvilke det ikke vides, at de ville gaa ind, og endelig deler den med Udkastet den Fejl ikke at tage Hensyn til, hvad der faktisk og med Rette er udgivet.

Under Nr. 3 anker Forfatteren over, at Lovudkastet forbyder Anbringelsen af de til fornøden Formue

hørende Midler i faste Ejendomme, som Selskabet ejer, og dette er ganske vist ogsaa en meget væsenlig Anke. Paa den ene Side afskæres Selskaberne derved fra at eje den Ejendom, hvori de have Kontor, hvilket er overmaade uheldigt, da de behøve brandfrit Rum og forskellige andre Ting, som man vanskeligt kan have, naar man bor til Leje. Derpaa vil Forf. bøde ved at tillade hvert Selskab at eje én fast Ejendom. Men hvor blive vi saa af? Et Selskab anser det for en god Spekulation at eje og udleje et Hotel og køber til den Ende Hotel d'Angleterre — skal det være, kan man jo ogsaa indrette sig Kontor der. Et andet Selskab har mere Tillid til Landbrug og køber sig derfor en stor Landejendom o. s. v.

Vigtigere er det imidlertid, at Forbudet mod at eje fast Ejendom paa den anden Side afskærer Selskaberne ganske fra at udlaane deres Penge imod Pant i fast Ejendom. Thi enhver, som indlader sig paa denne Pengeanbringelse, maa være forberedt paa at blive nødt til at overtage som Ejendom et eller andet Pant, og man kan i al Fald ikke indlade sig derpaa, naar det vides paa Forhaand, at man i paakommende Tilfælde absolut ikke kan overtage det. Heri er jeg enig med Forf., og det er efter min Anskuelse en af de væsentligste specielle Fejl ved Lovudkastet. Afhjælpes kan den paa ingen Maade, og navnlig ikke ved at følge Forf. i at tillade Selskaberne »midlertidig« Overtagelse af en Ejendom paa Grund af Debtors Misligholdelse. I dette Liv er alting midlertidigt, og Bestemmelsen vilde derfor tilstede at sidde med Ejendommen til Dommedag. Og vilde man sætte en bestemt Tidsgrænse, vilde det være lige saa galt til den anden Side.

saa vist som man ikke — i al Fald ikke uden stort Tab — bliver af med det, som enhver ved, at man absolut skal af med.

Ikke at tale om, at den foreslaaede Ændring vilde tilstede Selskaberne i al Fald i Løbet af nogen Tid at anskaffe sig et anseligt Antal Ejendomme; thi trods Udkastets Regler om den Sikkerhed, der skal fordres ved Pengeanbringelse, vilde det være en let Sag at placere sine Penge saaledes, at man havde den største Udsigt til — før eller senere — at faa Ejendommen.

Nej, Sagen er den, at Forbudet imod at eje fast Ejendom ikke lader sig begrænse, uden at man med det samme opgiver det helt, og opgiver man det, kan man lige saa godt, ogsaa med det samme, stryge enhver Regel om Pengeanbringelse. Hvad det kommer an paa, er, at der handles forsvarligt. Sker det, kan man anbringe Penge i hardtad hvadsomhelst, og sker det ikke, er enhver Regel spildt.

Som en Urimelighed tør det vel nok betegnes — se Forf. Nr. 4 — ikke at tage nogetsomhelst Hensyn til den ikke indbetalte Del af Aktie- og Garantikapital. Naar Landstingets Forslag har søgt at tage saadant Hensyn, kan man imidlertid trygt gaa ud fra, at Lovkommissionens Undladelse deraf ikke skyldes, at man har overset Spørgsmaalet. Selvfølgelig har man indset, at der fornuftigvis ikke kan gives en almindelig Regel for, hvilket Hensyn der kan tages til den nævnte Faktor, og det er derfor man har bestemt sig for at lade den helt ude af Betragtning. Skulde der bødes herpaa, kunde det derfor ikke ske ved at vende tilbage til Landstingets Forsøg, men der burde staa i Loven, at det overlades til Forsikringsraadet i hvert enkelt Til-

fælde at bestemme, hvilket Hensyn der kan tages ti det ikke indbetalte. Det er imidlertid det, man ikke vil, fordi Fiktionen er, at det er ved Normer det hele skal ordnes. Det er kun, fordi denne Fiktion spiller fallit, at Udkastet ender med i Virkeligheden at lægge alt i Forsikringsraadets Haand — men herom nærmere nedenfor.

Er Talen om Sikkerhedsfondet, Forf. Nr. 5, møder os det samme. Kommissionen har Ret i, at Selskaberne bør eje noget mere end fornøden Formue, og hvor meget det skal være, skal saa normeres. At den trufne Afgørelse er irrationel, indrømmes vistnok af Udkastets Forsvarere, men en Norm skal der nu en Gang være. Her spiller imidlertid Tekniken for meget ind til, at en indgaaende Drøftelse kan finde Sted her, og jeg skulde derfor gerne gaa ind paa at erkende Forfatterens Forslag for en Forbedring, dersom jeg blot kunde komme efter, hvad Forfatteren mener med den »tilsigtede« Forandring i Rentefoden, der indgaar som Faktor i den af ham foreslaaede Funktion. Thi, som jeg forstaar Sagen, tilsigtes der netop ingen Forandring i Rentefoden. Under alle Omstændigheder har det af Forf. angivne Udtryk for Sikkerhedsfondet den Mangel, at det er for strængt for unge og for mildt for gamle Selskaber.

At Lovudkastet ikke skal gælde for, hvad vi kalde den mindre Livsforsikring, er ganske naturligt, thi Udkastet stiller Fordringer til Selskaberne, som den mindre Livsforsikring slet ikke har Raad til at opfylde. Men at Udkastet ikke har nogensomhelst Bestemmelse om, hvad der skal gælde for den mindre Livsforsikring, ere alle enige om at betegne som en væsenlig Mangel.

Grunden dertil er imidlertid atter her ikke, at Koncipisterne have manglet Blik derfor, men derimod, at der med de Midler, som Udkastet har til Raadighed, ikke kan drages et bestemt Grænseskel for den mindre Livsforsikring. Kriterium i denne Henseende er ingen af de Ting, som Forf. nævner under Nr. 6, thi det kommer hverken an paa, om de paagældende Kasser have Karakteren af Velgørehed — hvormange af dem have det? — eller paa, om de benytte Agenter, thi der er mange yderst tarvelige Kasser, som baade benytte Agenter, og som ikke benytte saadanne, og hvad er, naar det kommer derpaa an, en Agent?

At Lovudkastets Behandling af den mindre Livsforsikring er yderst uheldig, og at der fornuftigvis ikke kan stilles denne andet Kaar end et rent faderligt Tilsyn, er som sagt forlængst erkendt; men ved Ændringer i Lovudkastet lader der sig ikke bøde derpaa uden Brud med dets Forudsætninger. Der vil en Lov til, som er bygget paa ganske andre Principer.

Iblandt de Mangler ved Lovudkastet, som ere paa-pegede af den samlede Opposition, er — foruden alle de hidtil omtalte — ogsaa den, at Udkastet vanskeliggør danske Selskabers Virksomhed i Udlandet, og det vilde finde Paaskønnelse, hvis nogen kunde anvise Midler til at bøde derpaa. Det Middel, Forf. anviser under Nr. 7, nemlig at Arbejde i Udlandet skal være »Loven uvedkommende, for saa vidt saadan Forretning drives for særlig i dette Øjemed afsat Aktiekapital, og holdes paa særligt Regnskab«, vilde hjælpe ikke lidt, men det har den slemme Fejl, at det er upraktikabelt. Et Selskab kan hverken have to Aktiekapitaler med forskellige Formaal eller afsondre en Del af sin Kapital

eller Forretning som noget for sig, der hverken berører eller berøres af det øvrige. At sligt lader sig opføre, er en ret udbredt Tro hos ikke juridiske Forsikringsmænd, men det er Overtro.

Under Nr. 8 endelig anker Dr. Burrau over, at Lovudkastet helt har ladet ude af Betragtning, at vi have en Statsanstalt, der driver Konkurrence med de private Instituter. Her har Forf. som bekendt mig med sig. Intet har i højere Grad virket i Retningen af at demoralisere dansk Livsforsikring end, at Staten nu i en lang Aarrække, medens det var ganske umuligt at faa den til at give den mindste Smule Lov for den private Livsforsikring, ikke blot Gang efter Gang har givet den ene Lov efter den anden for sin egen Forretning, men tilmed har givet alle disse Love uden mindste Hensyn til, hvilken Indflydelse de maatte faa paa Livsforsikringen i Almindelighed. Men er det en skæbnesvanger Fejl til den ene Side, som hører Fortiden til, at man har lovgivet for Statsanstalten ganske, som om der i Landet ikke fandtes anden Livsforsikring, vilde det være en ligesaa utilgivelig og endnu mere skæbnesvanger Fejl til den anden Side, om man nu vilde lovgive for den private Forsikring uden at huske paa, at der er en Statsanstalt. Og denne Fejl vilde komme til at høre Fremtiden til, i Fald man gjorde Udkastet — ændret eller uændret, det er ganske ligegyldigt — til Lov.

Thi selv om der eliers paa Grundlag af det Princip, hvorover Lovudkastet er bygget, — at Staten fører et diskretionært Tilsyn med al Livsforsikring — selv om der paa det Grundlag virkelig lod sig opføre en Lov, som var til at leve efter og under, hvorom jeg atter

henviser til det følgende — maatte en saadan Lov hertillands være umulig og utænkelig alene af den Grund, at Staten selv driver Livsforsikring. Thi at drive Forretning selv og paa samme Tid kommandere indtil den yderste Detail alle de Forretninger, som man konkurrerer med, det kan lige saa lidt betros Staten som nogen anden Næringsdrivende. Dette turde være indlysende, men er iøvrigt nærmere belyst i min af Dr. Burrau citerede Piece. Imidlertid synes Forf. ikke at dele denne Opfattelse. Han har ganske vist Blik for, hvor uheldigt det har været og er, at Staten selv driver Livsforsikring, og udmaler S. 565, rigtigt, hvad Følgen deraf vil blive; men at der kommer et nyt Moment til, et Moment af gennemgribende Betydning, naar Staten ogsaa skal kontrollere den private Forsikring, nævner han ikke. Dermed faar det nu forholde sig, som det vil, men det forstaar jeg under alle Omstændigheder ikke, at Forf. med det Syn, han har paa Betydningen af Statens Konkurrence, bryder sig om nogensomhelst Lov, saalænge denne Konkurrence varer, thi paa dens af Forf. fremstillede ødelæggende Virkninger kan ingen Lov for den private Livsforsikring bøde. Vil Forf. ikke sige med os andre: hellere ingen Lov end denne Lov, altid, men særligt da, saalænge Staten vil konkurrere! saa synes han mig at maatte sige: hverken denne Lov eller nogen anden Lov, saalænge den Konkurrence skal vare ved.

Afset fra dette ene Punkt, hvor Forfatterens Præmisses saaledes synes mig at føre til en ganske anden Konklusion end en Ændring i Lovudkastet, som han, naar det skal være, ogsaa kan være foruden, mener

jeg at have vist, at alle de af Forf. foreslaaede Ændringer ere enten unyttige eller umulige. Dette sidste atter enten af indre Grunde eller fordi de ikke kunne forenes med Lovudkastets Princip. Formelt kan jeg ganske vist siges at være enig med Forf. for de Ændringers Vedkommende, som gaa ud paa at stryge Bestemmelser i Udkastet. Men det er som sagt kun formelt, thi jeg er kun af den Grund enig deri, at jeg vil have det hele Normvæsen bort, ikke derimod fordi jeg finder de Normer, som Forf. paapeger, skadeligere end de øvrige, som han vil lade staa.

Desværre har Behandlingen af Dr. Burraus Ændringer krævet saa megen Plads, at jeg maa begrænse mig stærkt med Hensyn til det, som er vigtigere, og som jeg derfor, naar jeg skal tage Ordet, hellere vilde have Plads for, nemlig Sætningen: hellere ingen Lov end denne Lov!

Idet jeg da paa Grund af Begrænsningens Nødvendighed overspringer den Redegørelse for de Principer i Almindelighed, om hvis Anvendelse der kan blive Spørgsmaal ved en Lov om Livsforsikringsvirksomhed, skal jeg straks kaste Blikket paa Lovudkastet, som det foreligger. Saa er der i Korthed dette at sige, at Udkastet gaar ud paa at afstikke faste bestemte Normer for alle de Ting, som have Indflydelse paa et Livsforsikringsselskabs Soliditet, og etablere et Stats-tilsyn, som paaser, at disse Normer efterleves. Af de Normer, som opstilles, ere en hel Del overmaade generende for Selskaberne, vel at mærke ikke blot de usolide, men ogsaa de solide. Eksempler derpaa findes i det foregaaende. Dette fik nu imidlertid endda være, hvis man derved kunde tilvejebringe en virkelig Sikker-

hed for, at Livsforsikringsselskaber ere sikre, saa at ingen, som vil forsikre sig, behøver at anstille den for ham ganske vist vanskelige Undersøgelse, om det Selskab, hvori han tænker at forsikre sig, er solid. Men den Sikkerhed er netop det, man er langt fra at kunne tilvejebringe paa den angivne Maade. Thi de aller vigtigste Faktorer, de, som ere af den mest afgørende Betydning for Soliditeten, ere saa store Fluktuationer undergivne, at der ikke kan gives Normer for dem. Kommissionsudkastet er Slutstenen paa det Forsøg paa at tilvejebringe en Lovgivning med Normer, som begynder med et Regeringsforslag fra Begyndelsen af 1900 og fortsætter med et Landstingsforslag fra samme Aars Foraar, og denne hele Udvikling ender med, at Kommissionen omsider har faaet opstillet Normer for alle de Ting, som paa nogen Maade kunne normeres, og endda nogle flere. Men desuagtet er det som sagt langt fra nok til, at Maalet kan naas.

Dette erkender Kommissionen selv, og hvad gør den saa? Det eneste, som der er at gøre, idet den giver det Tilsyn, hvis Bestemmelse kun skulde være at paase, at Normerne overholdes, uindskrænket Myndighed til at herske over Selskaberne fra før deres Fødsel, indtil Tilsynet finder for godt at slaa dem ihjel. Dette siges vel ikke saa utilsløret i Udkastet, men det staa der ikke desto mindre, det er Meningen, og det er nødt til at være Meningen, dersom der skal være Mening i det hele.

Altsaa: det er den Mose, hvori Normativsystemets Tilhængere ere endte med at trænge hinanden ud, eller rettere sagt, hvori Systemet selv har maattet trænge dem ud, at Livsforsikringsselskaberne skulle staa under

et Statstilsyn med diskretionær Myndighed. Jeg skal ikke her tale om, at det som foran bemærket er de store Selskaber, det gælder, ikke derimod de smaa, som trænge mest til Tilsyn, og som uden Skade kunne taale et saadant. Ej heller skal jeg paa dette Sted spørge, om der er Mulighed for nogetsteds at skabe eller af Mennesker sammensætte et Tilsyn saaledes, at det paa den ene Side har den fornødne Handedygtighed, og at man paa den anden Side kan betro det Hals- og Haandsret over Selskaberne. Jeg skal holde mig til det ene Spørgsmaal: hvorledes bliver dette Tilsyns Stilling til Normerne?

At Tilsynet kan vælte et Selskab, naar dette ikke holder sig Normerne efterrettelig, er klart, og ligesaa klart er det, at det, selv om Normerne ere efterlevede, kan vælte Selskabet paa dets Behandling af de Poster, som der ikke er Norm for. Men et Selskab, som baade har efterlevet Normerne og iøvrigt opført sig forsvarligt, kan Tilsynet vælte det under Paaberaabelse af, at Normerne ikke ere tilstrækkeligt betryggende? Lad t. Eks. et Selskab have udregnet fornøden Formue rigtigt og lad denne være tilstede saaledes anbragt, som Normen byder, men uden Forstand paa Pengeanbringelse, saa at Sikkerheden er daarlig, og en stor Del af Pengene virkelig er tabt! Der kan ikke være Tvivl om, at Tilsynet skal vælte et saadant Selskab: der kan ikke være Tvivl om, at Tilsynet ikke er bundet ved Normerne. Tilsynets Instruks lyder paa, at det ikke maa gaa galt, og skønner Tilsynet, at det vil gaa galt, uagtet Normerne ere fulgte, maa det kunne sige: vi bryde os ikke om Normerne, thi vi have Ansvaret.

Men hvad skulle vi saa med Normerne? Det

mindste er dog, at Selskaberne maa have Sikkerhed for, at, naar de have efterkommet Normerne, kan der ikke tilstøde dem noget fra Tilsynet paa de Omraader, som der er Normer for. Ellers ere Normerne kun en Hemsko paa Selskaberne, som hindrer deres Dispositioner og Udvikling og koster dem baade Penge og Ulejlighed, kort sagt en Spændetrøje, der indskrænker deres Evne til at gøre Nytte og forringer deres Modstandsdygtighed, saa at de desto lettere hjemfalde til at rives overende af den diskretionære Myndighed.

Dr. Burrau finder S. 555 Normativbestemmelser velgrundede »for at hindre Vilkaarligheder og fastslaa den Aand, hvori Loven bliver at anvende«. At de ikke hindre Vilkaarligheder, ses af det anførte, og hvorledes skulle de kunne fastslaa den Aand, hvori Loven bliver at anvende? De fastslaa ikke andet end bundne Selskaber og et ubundet Tilsyn, og hvis der er nogen Aand i det, er det en, som vi alle maa bede os fritagne for.

Normer, der ikke kunne holde, hvad de love, og derfor ende i Despoti, som ikke engang er bundet ved dem, erkendes af den hele store Opposition for den mest ulogiske og uheldige Ordning af Sagen. Saa hellere — naar galt skal være — et utilsløret Despoti, slet ikke andet end et Tilsyn med diskretionær Myndighed! I Realiteten er det det samme, men vi spares dog for Illusionen, og Livsforsikringsselskabernes Levedygtighed forøges derved.

Hvis det da var muligt at tilvejebringe et Tilsyn, som man trygt kunde betro en saadan Myndighed! Men det er det, som Oppositionen ikke tror lader sig opføre i noget Land, og som den er vis paa ikke lader

sig gøre hertillands. fordi Staten selv driver Livsforsikringsforretning. Herom har jeg sagt det fornødne foran, og det behøver ikke at gentages.

Da nu det, Lovudkastet helt igennem beskæftiger sig med, er at give Normer, og det saaledes, at, naar man tager Normerne bort. bliver der alene diskretionært Tilsyn tilbage, saa er herved forklaret, hvorfor det maa hedde: hellere ingen Lov end denne — altid, men særligt da, saalænge vi have en konkurrerende Statsanstalt.

Endnu kun et Par Ord om, hvad der er passeret siden Lovudkastets Fremkomst i Begyndelsen af 1901. Da Folk havde haft Tid til at sætte sig ind i Udkastet, viste der sig her og i Sverige at være en stærkt udbredt Misfornøjelse med det. Dette førte til Sammenkaldelsen af et Møde i Maj 1901 af alle dem, som vare misfornøjede med Udkastet, i den Hensigt at faa konstateret, hvor udbredt og hvor begrundet Uviljen imod Udkastet var, og derefter bestemme, om der burde rejses Modstand imod det. At man ikke inviterede Lovkoncipisterne med til dette Møde, ligger ligefor. De havde haft et halvt Aar til deres Arbejde og holdt Møder i Ugevis, og de havde nu talt; derefter var Turen til os andre at arbejde sammen og sige, hvad vi mente. Der mødte Repræsentanter for det langt overvejende Antal af Livsforsikringsselskaber i Danmark og Sverige, deriblandt Dr. Burrau, og de underskrev alle en Erklæring. I denne staar der ganske vist, som Dr. Burrau skriver, at man nærer store Betænkeligheder imod Udkastets Ophøjelse til Lov, men der staar ogsaa udtrykkeligt, at man bestemt modsætter sig denne. Endvidere nedsattes en dansk og en svensk Komité til at udarbejde en Motivering af denne Udtalelse, og

den danske Motivering forelaa trykt og udsendtes i Slutningen af Juli. Omtrent en Maaned senere afholdtes Kongres i Stockholm, til hvilken Lovudkastets Koncipister og alle Livsforsikringsselskaber i Skandinavien vare indbudte med Tilkendegivelse af, at Lovudkastet var første Punkt paa Dagsordenen. Her var Stedet, hvor Lovudkastets Forsvarere skulde møde: de kendte Oppositionens Klagepunkter og havde Tid til at forberede sig derefter. Men de mødte ikke, og der vedtoges en Resolution, som i Korthed sluttede sig til Majudtalelsen. Kun to af dem, som havde underskrevet denne, erklærede nu at kunne modtage Loven med visse Ændringer, og den ene af dem, Dr. Burrau, berettede, at han alt havde begyndt paa et Ændringsforslag.

Naar nu Dr. Burrau bebrejder den danske Motiveringskomité, at den har været for negativ, er dertil at svare, at den havde Mandat til at motivere Modstanden imod Lovudkastet og angive, i hvilken Retning Lovgivningen burde gaa, ikke derimod til at forelægge et nyt Lovforslag. Et saadant maatte det være Regeringens Sag at udarbejde, i Fald den fandt Motiveringen grundet, og Motiveringen angiver ganske bestemt, hvorledes man ønsker Sagen ordnet, saa bestemt, at det fornødne Program for Udarbejdelsen foreligger. Om Regeringen vil efterkomme Opfordringen dertil, vides ikke, og der er overhovedet ikke tilflydt Oppositionen noget som helst Svar enten fra Regeringen eller Lovudkastets Venner. Men efter det udførlige Program for en Livsforsikringslov, hvormed den danske Komités Motivering som sagt ender, er det ubegrundet at sigte denne Komité for slet ikke at ville have nogen Lov,

og denne Dr. Burraus Sigtelse er saa meget forunderligere, som Forf. jo dog maa vide, at Komitéen bestod af Folk, der have arbejdet for at faa en Livsforsikringslov, ihærdigt og i mange Aar, før han tænkte paa at blive Livsforsikringsmand.

Naar Dr. Burrau dernæst siger, at dog »ikke alle Livsforsikringsmænd i Skandinavien har modtaget Lovforslaget« med Tilfredshed, og at »nogen Opposition jo ingen Skade er til«, saa er det vanskeligt deraf at faa ud, at faktisk de fleste svenske Livsforsikringsselskaber ere bestemte Modstandere af Lovudkastet tiligemed alle danske undtagen to, nemlig det, hvorfor Dr. Burrau er Direktør, som nu er gaaet over, og det, i hvis Direktion jeg for Tiden i dette Spørgsmaal er overstemt af mine to Kolleger.

At Dr. Burrau har skiftet Mening, siden han underskrev Majudtalelsen, er ikke at bebrejde ham. Naar man uden Forberedelse bliver stillet ligeoverfor en saa vanskelig Opgave som Livsforsikringslovgivning, er det ikke mærkeligt, at man ikke straks finder sin rette Plads, og om Dr. Burrau, naar han bliver noget mere forfaren i disse Sager, skiftede Standpunkt endnu en Gang, skulde heller ikke det tage paa mig. Men paa Kongressen i Stockholm bad jeg ham fra Talerstolen, naar han fik sit Ændringsforslag færdigt, at lade os andre se det og drøfte det med ham, og det havde været klogt, om han havde fulgt dette Raad.

Thi man kan ikke med Nytte operere paa egen Haand som Livsforsikringslovgiver, naar man ikke baade har været længere Tid ved Livsforsikringen og sidder inde med flere Forudsætninger for Deltagelse i Lovgivningsvirksomhed, end Tilfældet er med Dr. Burrau;

og havde han ladet mig se sit Ændringsforslag, havde jeg sikkert i kortere Tid, end det tager at læse mit Svar til ham, overbevist ham om, at Forslaget stod sig bedst ved ikke at komme videre. Saa var det af Dr. Burrau selvanden dirigerede Selskab ikke kommet til at staa i Stikken for, at det har ladet hans Ændringsforslag med Motiver trykke som en Adresse til Regering og Rigsdag og omdele til Rigsdagens Medlemmer, og saa var dette Tidsskrifts Læsere slupne for baade Doktoren og mig.

2. Januar 1902.